DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 maj 2005 *

I mål C-77/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, som framställts av Cour de cassation (Frankrike), genom beslut av den 20 januari 2004, som inkom till domstolen den 17 februari 2004, i målet mellan

Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne m.fl.

och

Zurich España,

Société pyrénéenne de transit d'automobiles (Soptrans),

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna N. Colneric, J.N. Cunha Rodrigues (referent), M. Ilešič och E. Levits,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: byrådirektören K.H. Sztranc,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 8 december 2004,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne m.fl., genom M. Levis, avocat,

— Zurich España, genom P. Alfredo och G. Thouvenin, avocats,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A. Bodard-Hermant, båda i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët, i egenskap av ombud,

och efter att den 24 februari 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.2 och bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1, och — i ändrad lydelse — s. 77; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 26), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 43) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad konventionen).

2 Begäran har framställts i en tvist där Société pyrénéenne de transit d'automobiles (nedan kallat Soptrans) försäkringsgivare väckt talan avseende återgångskrav mot bolaget Zurich Seguros, numera Zurich España (nedan kallat Zurich). Talan har väckts för att åstadkomma att ansvaret för det skadestånd som Soptrans skall betala till bolaget General Motors Espagne (nedan kallat GME) fördelas försäkringsbolagen emellan.

Tillämpliga bestämmelser

3 I artikel 2 första stycket i konventionen föreskrivs följande:

"Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap."

4 Artikel 6.2 i avsnitt 2, med rubriken Särskilda behörighetsregler, i avdelning II i konventionen har följande lydelse:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan även väckas

...

2. om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom,

..."

5 Avsnitt 3, som har rubriken Behörighet vid försäkringstvister, under avdelning II i konventionen, består av artiklarna 7–12a.

6 Artikel 7 i konventionen har följande lydelse:

"För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet — utöver föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5 — bestämmelserna i detta avsnitt."

7 I artikel 11 i konventionen föreskrivs följande:

"Med undantag av de fall som avses i artikel 10 tredje stycket, får en försäkringsgivare väcka talan endast vid domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist, vare sig denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare. ..."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Tvisten vid den nationella domstolen uppkom med anledning av en naturkatastrof som inträffade den 13 augusti 1990 på en bilparkering där Soptrans, som är etablerat i Frankrike, förvarar nya bilar.

9 Soptrans är försäkrat mot skador på dessa fordon. Försäkringsgivare är GIE Réunion européenne, Axa-bolagen som trätt i stället för Union des assurances de Paris, Winterthur som trätt i stället för Neuchâteloise, Le Continent och Assurances mutuelles de France (nedan gemensamt kallade försäkringsgivarna). Samtliga bolag har säte eller en filial i Frankrike.

10 Vissa av de skadade fordonen ägdes av GME och var försäkrade hos Zurich som är etablerat i Spanien. Genom förlikning vid domstolen i Zaragoza (Spanien) åtog sig Soptrans att betala 120 000 000 ESP till GME som ersättning för skadan på GME:s fordon.

11 Samtidigt som detta förfarande pågick väckte Soptrans talan mot försäkringsgivarna vid Tribunal de grande instance de Perpignan. Soptrans väckte denna talan för att försäkringsgivarna skulle förpliktas att ersätta Soptrans för det belopp som Soptrans ådöms att utge med anledning av den talan som väckts mot bolaget vid den spanska domstolen.

12 Försäkringsgivarna väckte i sin tur talan avseende återgångskrav mot Zurich vid Tribunal de grande instance de Perpignan. Grunden för försäkringsgivarnas talan var artikel L. 121-4 i Code des assurances (franska lagen om försäkringar). I denna artikel föreskrivs att när det är fråga om samma intresse som är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara skall ansvaret för den ersättning som tillkommer den försäkrade fördelas proportionellt de olika försäkringsgivarna emellan. Zurich gjorde gällande att den franska domstolen inte var behörig utan att det i stället var Tribunal de Barcelona (Spanien) som var laga domstol, då Barcelona är den ort där Zurichs styrelse har sitt säte.

13 Genom beslut av den 2 februari 1999 slog Tribunal de grande instance de Perpignan fast att de franska domstolarna var behöriga på grundval av artikel 6.2 i

konventionen. Zurich överklagade beslutet till Cour d'Appel de Montpellier. Denna domstol fann att det endast var bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen som var tillämpliga och förklarade därför att de franska domstolarna inte var behöriga att pröva försäkringsgivarnas talan avseende återgångskrav.

14 Försäkringsgivarna överklagade detta beslut till Cour de cassation. De gjorde därvid gällande att artikel 11 i konventionen inte kan tillämpas när det är fråga om en talan avseende återgångskrav som grundas på att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara. Det gjordes även gällande att något krav på samband mellan huvudkäromålet och talan avseende återgångskrav inte återfinns bland de rekvisit som skall vara uppfyllda för att artikel 6.2 i konventionen skall kunna tillämpas.

15 Cour de cassation fann mot denna bakgrund att det var nödvändigt att tolka konventionen för att kunna slita tvisten och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande två tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Kan bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i Brysselkonventionen tillämpas när det är fråga om en talan avseende återgångskrav eller annat liknande krav som väcks av en försäkringsgivare mot en annan försäkringsgivare och som inte grundas på ett avtal om återförsäkring utan på en situation där det görs gällande att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma skada eller på en samförsäkring?

2) Är artikel 6.2 tillämplig för att fastställa behörig domstol vid talan avseende återgångskrav eller annat liknande som väcks av en försäkringsgivare mot en annan försäkringsgivare? Om denna fråga besvaras jakande, krävs det för denna tillämpning att de olika käromålen har samband med varandra i den mening som avses i artikel 22 i konventionen, eller krävs det åtminstone att det bevisas att det finns ett sådant samband mellan käromålen att det inte kan anses att forumreglerna kringgås på ett otillbörligt sätt?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första tolkningsfrågan

16 Avsnitt 3 i avdelning II i konventionen innehåller bestämmelser om särskild behörighet vid försäkringstvister.

17 Enligt fast rättspraxis framgår det av en undersökning av bestämmelserna i nämnda avsnitt och förarbetena till dem att dessa bestämmelser — som innebär att den försäkrade i större utsträckning än försäkringsgivaren har möjlighet att välja vilken domstol som skall vara behörig och att det inte är möjligt att införa klausuler om domstols behörighet till försäkringsgivarens fördel — bygger på tanken att man bör skydda den försäkrade, som oftast ställs inför standardavtal med villkor som inte är förhandlingsbara och som är den ekonomiskt svagare parten (dom av den 14 juli 1983 i mål 201/82, Gerling m.fl., REG 1983, s. 2503, punkt 17, och av den 13 juli 2000 i mål C-412/98, Group Josi, REG 2000, s. I-5925, punkt 64).

18 Att bestämmelserna har till uppgift att skydda den part som anses vara ekonomiskt svagare och mindre erfaren i juridiskt hänseende än motparten innebär emellertid att tillämpningen av de särskilda behörighetsregler som har införts i konventionen i detta syfte inte kan utsträckas till att omfatta personer som inte behöver detta skydd (domen i det ovannämnda målet Group Josi, punkt 65).

19 Av handlingarna i förevarande mål framgår att försäkringsgivarna väckt talan mot Zurich vid Tribunal de grande instance de Perpignan med stöd av artikel L. 121-4 i

Code des assurances. Enligt denna bestämmelse får en försäkringsgivare mot vilken talan väckts av den försäkrade väcka talan avseende återgångskrav mot de andra försäkringsgivarna på den grunden att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara, för att därigenom åstadkomma att ansvaret för ersättningen till den försäkrade fördelas försäkringsgivarna emellan.

20 Mot denna bakgrund finns det inte något behov av att särskilt skydda någon av parterna när båda är näringsidkare inom försäkringsbranschen, där ingen part kan anses vara svagare än motparten.

21 Denna tolkning vinner särskilt stöd i artiklarna 8, 10, 11 och 12 i konventionen, vilket även generaladvokaten kommit fram till i punkt 17 i sitt förslag till avgörande. Artiklarna 8, 10 och 12 avser klart och tydligt talan som väcks av en försäkringstagare, försäkrad eller skadelidande, medan artikel 11 avser talan som väcks gentemot en försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.

22 Konventionens upphovsmän utgick från att bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II endast skall tillämpas i fall där de inblandade parterna är olika starka. Det var också av denna anledning som de inrättade ett system med särskild behörighet till förmån för den som anses vara den ekonomiskt svagaste parten och minst erfaren i juridiskt hänseende. Enligt artikel 12.5 i konventionen skall dessutom ett sådant skyddssystem inte tillämpas när det är fråga om försäkringsavtal där den försäkrade har en stark ekonomisk ställning.

23 Det står således i överensstämmelse med ordalydelsen i, andan i och syftet med de aktuella bestämmelserna att inte tillämpa dem i mål där en försäkringsgivare för talan avseende återgångskrav mot en annan försäkringsgivare.

24 Den första frågan skall således besvaras på följande sätt. Bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen kan inte tillämpas när det är fråga om en talan avseende återgångskrav som väcks av en försäkringsgivare mot en annan försäkringsgivare på den grunden att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara.

Den andra tolkningsfrågan

25 Enligt artikel 6.2 i konventionen kan en talan avseende återgångskrav eller annat liknande krav väckas, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.

26 I förevarande fall har försäkringsgivarna väckt talan avseende återgångskrav mot Zurich vid den domstol där Soptrans väckt talan mot försäkringsgivarna för att dessa skall förpliktas att ersätta Soptrans för det belopp som detta bolag kan komma att ådömas att utge med anledning av GME:s talan mot detsamma.

27 Soptrans talan och försäkringsgivarnas talan vid Tribunal de grande instance de Perpignan skall således klassificeras som ett ursprungligt käromål respektive talan avseende återgångskrav i den mening som avses i artikel 6.2 i konventionen.

28 Detta vinner stöd i P. Jenards rapport om konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT C 59, 1979, s. 1, 27). Enligt denna rapport definieras talan avseende återgångskrav som en talan "som

väckts mot tredje man av den som är svarande i ett annat mål för att på så sätt hålla sig skadeslös med anledning av utgången i nämnda mål".

29 Ett krav, för att artikel 6.2 i konventionen skall kunna tillämpas i förevarande mål, är emellertid att talan avseende återgångskrav inte väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan.

30 Domstolen delar den bedömning som generaladvokaten kommit fram till i punkterna 32 och 33 i förslaget till avgörande, nämligen att själva begreppet återgångskrav innebär att det finns ett samband mellan de två nu aktuella käromålen vid den nationella domstolen. Detta har även gjorts gällande av kommissionen.

31 Det finns nämligen ett inneboende samband mellan, å ena sidan, en talan som väcks av en försäkringstagare mot en försäkringsgivare för att få ersättning för en skada som täcks av försäkringsavtalet och, å andra sidan, en talan som väcks av nämnda försäkringsgivare mot en annan försäkringsgivare som skall ha försäkrat samma intresse för att på så sätt fördela ansvarigheten försäkringsgivarna emellan.

32 Det ankommer på den nationella domstol som prövar det ursprungliga käromålet att kontrollera huruvida det finns ett sådant samband, i den meningen att talan avseende återgångskrav inte kan anses ha väckts endast för att få talan mot svaranden prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.

33 Det enda som erfordras enligt artikel 6.2 i konventionen i detta avseende är således att det finns ett sådant samband att det kan slås fast att forumreglerna inte kringgås på ett otillbörligt sätt.

34 I artikel 6.2 i konventionen anges endast vilken domstol som är behörig att pröva talan avseende återgångskrav, och några egentliga sakprövningsförutsättningar uppställs inte i bestämmelsen. Det är de nationella rättegångsregler som gäller för den nationella domstolen som skall tillämpas i detta avseende (dom av den 15 maj 1990 i mål C-365/88, Hagen, REG 1990, s. I-1845, punkterna 18 och 19).

35 De nationella rättegångsreglerna får emellertid inte tillämpas på ett sådant sätt att det inverkar menligt på konventionens ändamålsenliga verkan. Den nationella domstolen får inte tillämpa sådana sakprövningsförutsättningar i den nationella rättsordningen som innebär att konventionens bestämmelser om behörig domstol endast genomförs i begränsad omfattning (domen i det ovannämnda målet Hagen, punkt 20).

36 Den andra frågan skall således besvaras på följande sätt. Artikel 6.2 i konventionen är tillämplig i fråga om talan avseende återgångskrav som väcks på den grunden att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara, såvitt det finns ett samband mellan det ursprungliga käromålet och talan avseende återgångskrav som gör det möjligt att slå fast att forumreglerna inte kringgås på ett otillbörligt sätt.

Rättegångskostnader

37 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (första avdelningen) följande dom:

1) **Bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde, enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde, kan inte tillämpas när det är fråga om en talan avseende återgångskrav som väcks av en försäkringsgivare mot en annan försäkringsgivare på den grunden att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara.**

2) **Artikel 6.2 i nämnda konvention är tillämplig i fråga om talan avseende återgångskrav som väcks på den grunden att samma intresse är försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara, såvitt det finns ett samband mellan det ursprungliga käromålet och talan avseende återgångskrav som gör det möjligt att slå fast att forumreglerna inte kringgås på ett otillbörligt sätt.**

Underskrifter